

DON QUIJOTE N-A AVUT COPII

Ioan Holban n-a apucat să ființeze nici biologic în anii proletcultismului atotbiruitoriu, astfel că nu poate fi socotit nici măcar un frate, un nitroderivat sau un coautor la manualele și manevrele ce voiau să zidească un om nou, roșu, în afara temeiurilor lui Dumnezeu. Ioan Holban semnează lunar o cronică literară în principala revistă culturală de la Iași... Ioan Holban nu crede că literatura română, în amploarea ei incontestabilă, a suferit o criză a legitimității sale... Ioan Holban scrie despre zeci de scriitori, din toate generațiile, arătând că în vremile când oamenii au fost mai sub vremi ca în alte vremi, sau ca în vremile curente, umilirea desăvârșită a literelor nu a fost posibilă... Primul exemplu al unei realități negative sau pozitive despre care poate face vorbire un creator – este el însuși! Cine vede în jur doar cum se întinde gloria deșertului, în timp ce el rămâne o oază cu flori pline de miresme – flori numai muc și sfârc! – e de stimat: puterea sa este inapelabilă, papală, absolută, cu adânci rădăcini în grădinile (luncile, platourile și piscurile) de la Voroneț, Cozia, Rohia, Tismana, Nicula, Varatec, Bistrița, Dunăre, Olt, Mureș, Criș, Prut, Omul și Caraimanul, Bihor, Măcin, Ceahlău și Retezat: o putere care judecă fără ca să poată fi judecată, o materie psihică de excepție, un univers estetic fenomenal, ce se crează pe sine însuși fără încetare, printr-o forță infinită de autodefinire, autoreglare, autopulsare, autoînsămânțare. Ioan Holban nu face parte din această specie de creatori autoînsămânțați. Așa că Ioan Holban nu se comportă ca un zeu, nici măcar ca un

leu-paraleu, fiindcă nu consideră literatura autentică scrisă în ultima jumătate a secolului XX – nucleul unei muscalagii ce urmărea regresul moral și privarea omului de propria sa personalitate – ba chiar și frânarea evoluției spirituale a societății!...

Prin rapoartele sale despre starea literaturii române, Ioan Holban ne dă de știre, subiacent, sau exploziv, că toți cei care scriu cărți sau își exersează condeiul despre cărți, știu, sau trebuie să știe, că există o lege de aur a literelor ce spune că este imposibil, sau aproape imposibil, să nu te fi atins cu puterea sa vrăjtită numitul Freston, cel atât de ocolit și chiar de dat uitării atunci când, normal, ar fi trebuit să fie și el citat în triumghiul ce-i mai cuprinde pe Don Quijote și pe Sancho, scutierul!.. Despre Freston, Don Quijote ne asigură că... „E vorba de un înțelept vrăjitor, dușman înverșunat de-al meu, care are un dinte împotriva mea, fiindcă, prin artele și meșteșugurile lui, știe că voi ajunge neapărat, în decursul timpurilor, să duc o luptă în doi cu un cavaler aflat sub protecția lui și să mă poată împiedica, și tocmai de aceea caută a-mi face toate șicanele cu putință, ci îl asigur că greu îi va fi a contracara sau a evita ceea ce a rânduit cerul”,

Noi suntem singuri că Freston, asemenea acelei celebre păsări mitologice, mereu capace să învieze din propria sa cenușă, a înviat și o să învieze mereu atunci când moartea o să dea peste el din întâmplare... În războiul nestins împotriva cavalerului spaniol de altădată, și de azi, Freston își va diversifica armele, iar substanța

personajelor întâlnite în cale se va metamorfoza cât ai zice pește!... Ioan Holban, cu o repede ochire, trece în revistă și metamorfozele prozei din ogorul nostru danubiano-pontic, unde viază și se completează între ele scrierile realiste, naturaliste, documentare, unde poți întâlni o tehnică a construcției romanului prin povestirea despre tainele romanului, alături de arhitectura adâncă a construcției românești, alături de romanul alegoric, simbolic, psihologic, alături de romanul brownian, cu o structură aparent haotică, aleatorie, ivită din mișcările imprezibile ale materiei epice, alături de romanul german – rebrenian, de romanul sadovenian, inițiativ, istoric, profetic, alături de romanul cu o aură reflexivă, de idei, alături de romanul dialogal, de romanul ironic, picaresc, alături de povestea cosmologică, fantastică, alături de alte forme – uneori cuprinse, în trepte, în același op! – de alte modalități estetice în care materia lumii și materia timpului se conjugă în energii plurale, oglindind, dacă vreți, istoria – cu ale ei cotloane zoliste sau realist-absurde, care înăbușă orice logică și orice geometrie, formând – evident! – farmecul discret al literaturii!

Față de întâbularea de ieri și de azi a unor inițiatori ideologici și sociali, față de statura de tălmăcitori, de ieri și de azi, ai voinței divine, sau, la nevoie, mai ales, de tălmăcitori ai ratiunilor – total imprezibile! – emane de pontifii ce dețin pâinea și jurnalul, cuțitul și televizorul, supuși, desigur, și ei unor imprezibile impulsuri emane de cei așezați în tronuri și corturi mai înalte decât cele ale lor, Ioan Holban este un orgolios ce nu ține cont de nici un alt zeu, condeiul său fiind propriul său zeu! Într-un timp – într-o eternitate, de fapt! – în care conștiința publică este supusă unor presiuni venite din toate punctele cardinale, iar religia ideologizată devine un factor (poftim de vezi!) de compensare spirituală, Ioan Holban nu dă două parale pe... neantul existenței (ah! ce pită bună de mâncat!) și, fost, între timp, director la Teatrul Național din Iași, își pune în scenă propria iubire – scriind despre autorii de ieri și de azi doar ce-i trece prin căpătână! E o prostie, desigur, să nu pui o minimă distanță între real și ideal, între căprarii din căprăriile în vogă și nimurici, însă Ioan Holban își asumă și această distincție, de a fi el însuși! Sunt doi (unul și una!) caioni fără barbă, ce se cred coborâți cu harzobul din ceriurile profunde, care se uită spre ograda literelor noastre cu o detașare olimpiacă, văzând – văzând, în ogorul (deal-vale) carpato-dunărean doar mujici și saltimbanci care scriu tradiționalist, semănătorist, securist, avangardist-securist, realist-socialist-americanist! – văzând deșertul secolului XX, compromis de!... Se știe! Arghezi (un putrefact), Ion Barbu (odă lui Hitler!) Bacovia (îl desena pe Marx!), Rebreanu (hitlerist), Eliade (antisemit și fascist), Sadoveanu (ucigaș de țărani), Călinescu (vai de capul lui!), Cioran (adulatorul lui Hitler), Stancu (agent al Siguranței), Agârbiceanu (popă!), Blaga (să zică mersi că a murit acasă!...), Beniuc, Vianu, Emil Isac, Ralea, Miron Radu Paraschivescu, Cotruș, oh, oh, comuniști, prosovietici, legionari, profasciști... Petru Dumitriu, Eugen Barbu, Fănuș Neagu, Bănulescu, Preda, Velea, Sorin Titel, A. E. Baconsky, Nichita, Sorescu, Doinaș, Băieșu, Vasile Rebreanu, Caraion, Negoitescu, Baranga Mazilu,

Horia Lovinescu, Bogza, Jebeleanu, Virgil Teodorescu, Emil Bota, Dan Bota, Boureanu, Aderca, Valeriu Cristea, Camilar, Paul Georgescu, Gurghianu, Ioanid Romanescu, Cezar Ivănescu, Sălcudeanu, Lăncrăjan, Pituț, Hagi, Irimie Negoită, Ivăsiuc, Labiș, Dan Laurențiu, Lesnea, Marino, Mazilescu, Florin Mugur, Modest Morariu, Leonid Dimov, Naghiu, Naum, Olăreanu, Petre Pandrea, Papu, Pardău, Liviu Petrescu, Petroveanu, Philippide, Piru, Titus Popovici, Porumbacu Veronica, Regman, Robescu, Runcanu, Tudor Dumitru Savu, Silvestru Valentin, Henriette Yvonne Stahl, Stelaru, Streinu, Tohăneanu, Țic, Ulici, Vesper, Vinea, Vasile Voiculescu?!...

Cronicarii vechi și noi (unii, desigur), a căror inteligență se arată a fi fără limite, își construiesc insule binecuvântate de propria lor regalitate articolicească, împodobite cu cetățenii de onoare și cu patalamale de doctor cohones pauza. Rigoarea și efervescența călinesciană sunt înlocuite cu logoreea schizofrenică. Ioan Holban, în schimb, fiind mai tânăr, e plin de limite! Scrie fără întrerupere, de ani de zile, despre literaturii români și nu poate avea decât scuza spaniolului cavaler, cel care zicea că: „Îndatoririle nebănuite ale profesiei mele nu-mi îngăduie să mă odihnesc nicăieri”. Atenție! Să nu te odihnești nicăieri – și niciunde, deci! – ține „scrupulos de respectarea legilor cavaleriei rătăcitoare”.

Trebuie să recunosc spășit că-mi plac bărbații critici care se bat cu morile de vânt! Am să-i numesc mereu... drept niște cavaleri ai morilor de vânt! Dă, Doamne, să fie cât mai mulți nebuni în această armată spaniolă de cavalerie rătăcitoare! Din păcate, nivelul de excelență și de independență critică nu-ți poate aduce – recunosc! – decât avantajele unui timp mut!... În care nici măcar nu mai ești stuchit pe la spate!... Din fericire, Ioan Holban, prin Istoria sa literară, ne arată că domnia sa, cu un lighean spart pe cap, trece mai departe, își continuă drumul printre cărți, printre aceste fragile metafore ale pluralității universului.

Mai aș avea ceva de spus despre spaniolul cu mârtoaga!... El a iubit literatura cum a iubit-o și pe Dulcineea: ca pe o fantasmă, ca pe o întruchipare a frumosului absolut!

Din păcate, Don Quijote n-a avut copii! N-a avut moștenitori – văcărești!... Hm! Nimeni nu mai are chef să se bată cu morile de vânt? Avem de-a face doar cu urmașii Romei, Ioan Holban? Să nu ne apuce disperarea, boieri dumneavoastră! Mereu o să întâlnim pe cineva – vrăjtit! – rătăcind prin universul formelor iluzorii?... Și mereu – apropo de Freston! – o să-l auzim pe Don Quijote spunând: „Eu unul știu și sunt încredințat că sunt vrăjtit, iar asta îmi e de ajuns pentru liniștea conștiinței mele, care m-ar apăsa tare greu dacă aș crede că nu sunt vrăjtit și m-aș resemna să zac în cușca asta inactiv și laș, lipsindu-i pe mulți sărmani și nevoiași de ajutorul pe care li l-aș putea da, când ei vor fi având la ceasul acesta teribilă și urgentă nevoie de ocrotirea și ajutorul meu”.

Să revenim, ca să putem pune punct. Azi am fost la doamna Evghenie și mi-a scos un dinte! Nu e prea plăcut! Dar e bine – altfel nu m-aș mai fi oprit aici... Mă opresc, întrebând: Bine, Don Quijote n-a avut copii, dar n-a avut nici urmași, domnule Ioan Holban ot Bahlui?